

Косюта М. В.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
професор кафедри організації судових та правоохоронних органів,
доктор юридичних наук, професор*

ОКРЕМІ АСПЕКТИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ПРОКУРАТУРУ»

З ініціативи Президента України В. Януковича триває робота над проектом нового Закону України «Про прокуратуру», в якій беруть участь і науковці НУ «ОЮА». У зв'язку з цим висловлю окремі зауваження і пропозиції, що стосуються розділу 1 чинного Закону «Загальні положення».

1. Застарілою випадає стаття 1 Закону, причому не лише її зміст, а й місце, яке вона займає у тексті Закону. Вона містить перелік об'єктів, на які поширюється прокурорський нагляд за додержанням і застосуванням законів, і вони значною мірою запозичені зі статті 1 Закону Союзу РСР «Про прокуратуру СРСР» від 30 листопада 1979 р. При цьому не враховано, що як на час прийняття Закону, так і зараз прокуратура здійснює не лише наглядові, але й інші функції.

Очевидно, існує потреба у тому, щоб взагалі вилучити цю статтю із Закону, «розпорошивши» її положення поміж його структурними елементами, які присвячені окремим конституційним функціям прокуратури.

2. На чільному місці у тексті Закону слід поставити визначення прокуратури. Такий підхід уже застосовано у законах про інші правоохоронні органи.

Відповідну норму можна сформулювати так:

«Стаття 1. Прокуратура України

Прокуратура України є системою державних органів, на які покладено захист правопорядку при здійсненні функцій, визначених Конституцією і законами України.

3. До статті 2 Закону потрібно внести деякі зміни, спрямовані на зміцнення правового статусу Генерального прокурора України і забезпечення належних гарантій його безперешкодної діяльності як керівника прокурорської системи. Частиною 2 цієї статті варто передбачити, що перелік підстав для звільнення його з посади, передбачених у цій частині, є вичерпним. Тому словосполучення «Генеральний прокурор України звільняється з посади також з інших підстав» доцільно вилучити.

4. Також не відповідає вимогам часу назва статті 4 Закону «Завдання прокурорського нагляду за додержанням законів». Оскільки ця стаття міститься у розділі «Загальні положення», то ці завдання мають стосуватися не лише нагляду за додержанням законів, але також інших функцій прокуратури, передбачених пунктами 2-4 статті 5 Закону, тобто зазначена норма має носити узагальнюючий характер. Крім того, враховуючи провідну роль правозахисної складової у діяльності сучасної прокуратури,

основною метою її діяльності слід визнати утвердження верховенства права. Відтак цю норму пропонується викласти у такій редакції:

«Завдання прокуратури

Діяльність прокуратури спрямована на утвердження в Україні, верховенства права, зміцнення законності і забезпечення правопорядку.

Завданнями прокуратури в захист від злочинних та інших неправомірних посягань:

1) гарантованих Конституцією України, законами України, міжнародними нормативно-правовими актами, які визнані частиною національного законодавства України, особистих, політичних, соціально-економічних та інших прав і свобод людини і громадянина, прав територіальних громад та інтересів окремих верств населення;

2) закріплених Конституцією України і законами України незалежності України, її територіальної цілісності і безпеки, суспільного та державного ладу, економічної і політичної систем;

3) економічних, політичних, екологічних та інших інтересів держави, правового статусу державних органів і органів місцевого самоврядування».

5. Відповідно до частини 4 статті 5 Закону «прокурори не можуть входити до складу комісій, комітетів та інших колегіальних органів, утворених радами та їх виконавчими органами». На наш погляд, логічно поширити цю заборону також на колегіальні структури, утворювані органами виконавчої влади.

6. На підставі статті 51-1 Закону під назвою «Інформування громадськості про стан законності та заходи щодо її зміцнення» прокурори «на відкритих пленарних засіданнях відповідних місцевих рад, на які запрошуються представники засобів масової інформації, не менше як двічі на рік інформують населення відповідної адміністративно-територіальної одиниці про стан законності, заходи щодо її зміцнення та результати діяльності на відповідній території». Очевидно мається на увазі діяльність міських, районних в містах і районних прокурорів, що також варто передбачити у зазначеній нормі. Варто відзначити що вона була включена до Закону в липні 2010 року, хоча прокурори уже багато років використовують цю форму зв'язку з органами місцевого самоврядування. Проте важко зрозуміти, чому ця стаття включена до розділу Закону, який присвячено цілком іншим за суттю питанням організації і діяльності прокуратури. Її варто перенести у вигляді окремої частини до статті 9 «Участь у засіданнях органів державної влади і управління» або зберегти її як самостійну статтю під номером 9-1.

7. Відповідно до частини 3 статті 29 Закону на прокурора покладено вжиття заходів до узгодження дій правоохоронних органів у боротьбі із вчиненням кримінальних правопорушень. Між тим, у термінологічній літературі узгодження (погодження) розглядається як «зведення до відпо-

відності, установлення взаємозв'язку, контакту в діяльності людей», тобто як синонім терміну «координація», яка передбачена статтею 10-1 Закону і належним чином деталізована в ній. Тому частину 3 статті 29 доцільно виключити.

Селезньов В. А.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри організації судових та правоохоронних органів,
кандидат юридичних наук, доцент*

ПРО НАГЛЯД ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ ЗА ДОДЕРЖАННЯМ І ЗАСТОСУВАННЯМ ЗАКОНІВ

Найважливішим і водночас найскладнішим питанням, пов'язаним з правовим статусом прокуратури України є оптимальне визначення її конституційних функцій. Переважна більшість вітчизняних науковців-юристів та практичних працівників органів прокуратури переконана в тому, що обмеження цих функцій, передусім за рахунок ліквідації нагляду за дотриманням і застосуванням законів (загального нагляду), є неприпустимим або принаймні передчасним. Проте напруження з цього питання постійно підтримується існуванням зовнішнього фактору чинника безперервними та нестримливими вимогами структур ПАРЕ прискорити позбавлення прокуратури цієї функції (Долежан В. В. Конституційні аспекти удосконалення прокурорської системи України – стратегічні пріоритети, – № 2 (7). – 2008 р. – С. 117-123).

Але у зв'язку з цим можна погодитись з думкою про те, що вирішення питання про те, чи потрібна ця прокурорська функція держави та суспільству вцілому, залежить від стану правопорядку в Україні та її національних інтересів і відповідних традицій. При цьому зрозуміло, що стан законності та правопорядку з боку органів державної виконавчої гілки влади, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання ще далеко не відповідає вимогам конституції України та й загальноєвропейським стандартам. Це насамперед соціальні права громадян і мало захищених верств населення, це економічно-правова сфера діяльності (оподаткування, приватизація, земельні ресурси ,екологія ...), та багато чого іншого

Після вступу України до Ради Європи питання виконання Україною своїх зобов'язань щодо реформування прокуратури стало темою обговорення у юридичних наукових колах та повсякчас відображається у документах цієї міжнародної організації, зокрема в Резолюціях Парламентської Асамблеї Ради Європи від 29.01.1999 р. № 1179, від 26.04.2001 р. № 1244, від 27.09.2001 № 1262 у рекомендаціях парламентської Асамблеї Ради Європи від 27.01.99 № 1395 ,від 26.04.01 № 1513. У цих документах постійно нагадується про зобов'язання України на основі змін до Конституції чітко